

LOMBARD XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUB'EKTLARDA BUXGALTERIYA HISOBI

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

"Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit" kafedrası asistenti -

Zaripova Sayohat

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi –

Tojiboyev Jasurbek Shavkat o'g'li

Annotatsiya: Lombardlar, asosan, qisqa muddatli kreditlar berish va garov sifatida turli xil qiymatli narsalarni qabul qilish uchun mo'ljallangan moliya institutlaridir. Ular o'z faoliyatlarini amalga oshirishda, bir tomondan, mijozlarga moliyaviy yordam ko'rsatish, boshqa tomondan esa, o'zlarining iqtisodiy manfaatlarini himoya qilish maqsadida turli xil moliyaviy operatsiyalarni amalga oshiradilar. Lombard xizmatlarini ko'rsatuvchi sub'ektlarda buxgalteriya hisobi, shubhasiz, muhim rol o'ynaydi, chunki buxgalteriya hisobi orqali lombardlar o'z moliyaviy holatini, aktivlar va passivlar o'rtasidagi muvozanatni, shuningdek, mijozlar bilan hisob-kitoblarni nazorat qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Kalit so'zlar: buxgalteriya hisobi, lombard faoliyat, kreditlar, garov, aktivlar, passivlar, transport vositalari.

Buxgalteriya hisobi lombard faoliyatining barcha jihatlarini o'z ichiga oladi. Bu jarayon, avvalo, lombard tomonidan qabul qilingan garovlarning qiymatini va ularning holatini qayd etishni o'z ichiga oladi. Garov sifatida qabul qilingan narsalar, masalan, zargarlik buyumlari, elektronika, transport vositalari va boshqalar, ularning qiymati va holati bo'yicha alohida hisobga olinadi. Bu hisob, lombardning aktivlari va ularning qiymatini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Lombardlar o'z mijozlariga berilgan kreditlar bo'yicha hisob-kitoblarni ham yuritishlari kerak. Kreditlar berish jarayonida, lombardlar mijozlardan foizlar

oladilar. Bu foizlar, lombardning daromadlari sifatida qayd etiladi. Buxgalteriya hisobi orqali foizlar hisobga olinadi va ularning to'lanishi yoki to'lanmasligi monitoring qilinadi. Shuningdek, mijozlarning kreditlarni qaytarish muddati va shartlari ham buxgalteriya hisobi orqali nazorat qilinadi. Lombardlarda buxgalteriya hisobi yuritishda, moliyaviy hisobotlar tayyorlash jarayoni ham muhimdir. Lombardlar o'z faoliyatini tahlil qilish va kelajakdagi strategiyalarini belgilash uchun moliyaviy hisobotlarga tayanadilar. Bu hisobotlar, odatda, balans hisobotlari, foyda va zarar hisoboti, pul oqimlari hisobotlari va boshqa moliyaviy ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi. Balans hisobotida lombardning aktivlari, passivlari va kapitali ko'rsatiladi, bu esa lombardning moliyaviy holatini baholashda yordam beradi. Lombard xizmatlarini ko'rsatuvchi sub'ektlarda buxgalteriya hisobi yuritish jarayonida, shuningdek, soliqlar va boshqa majburiyatlarni hisobga olish ham muhim ahamiyatga ega. Lombardlar, o'z faoliyatlari davomida, turli xil soliqlarni to'lashlari kerak, masalan, daromad solig'i, qo'shilgan qiymat solig'i va boshqalar. Bu soliqlarni hisobga olish va to'lash jarayoni, lombardlarning moliyaviy holatiga ta'sir qiladi va shuning uchun buxgalteriya hisobi orqali nazorat qilinishi lozim. Lombardlar o'z mijozlari bilan hisob-kitoblarni amalga oshirishda ham buxgalteriya hisobi orqali nazorat qilishlari zarur. Mijozlar bilan hisob-kitoblar, odatda, kreditlar, foizlar, garovlar va boshqa moliyaviy operatsiyalar asosida amalga oshiriladi. Mijozlarning qarzdorliklari va ularning to'lovlari buxgalteriya hisobi orqali qayd etiladi va monitoring qilinadi. Bu jarayon, lombardning moliyaviy holatini va likvidligini saqlashda muhim ahamiyatga ega.[1]

Lombardlar, shuningdek, o'z aktivlarini boshqarish va diversifikatsiya qilishda ham buxgalteriya hisobi orqali ma'lumotlardan foydalanadilar. Aktivlar, masalan, garov sifatida qabul qilingan qiymatli narsalar, lombardning moliyaviy holatini belgilaydi. Lombardlar, aktivlarining holatini va qiymatini nazorat qilish orqali, o'zlarining moliyaviy strategiyalarini belgilashlari mumkin. Bu jarayon,

lombardning daromadlarini oshirish va risklarni kamaytirish maqsadida amalga oshiriladi.[2]

Lombard xizmatlarini ko'rsatuvchi sub'ektlarda buxgalteriya hisobi yuritish jarayoni, shuningdek, ichki nazorat va audit jarayonlarini ham o'z ichiga oladi. Ichki nazorat, lombardning moliyaviy operatsiyalarini nazorat qilish va ularning to'g'riligini ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi. Audit jarayoni esa, lombardning moliyaviy hisobotlarini va buxgalteriya hisobini mustaqil ravishda baholash uchun olib boriladi. Bu jarayonlar, lombardning moliyaviy holatini va operatsiyalarini tahlil qilishda muhim ahamiyatga ega. Lombardlar turli xil garovlarni qabul qilishadi, bu esa ularning xizmatlaridan foydalanmoqchi bo'lgan mijozlar uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Ular asosan zargarlik buyumlari, elektronika, transport vositalari, ko'chmas mulk, qimmatbaho buyumlar va hatto pul yoki bank hisob raqamlari kabi turli xil narsalarni garov sifatida qabul qilishadi.[3]

Zargarlik buyumlari – bu oltin, kumush, qimmatbaho toshlar va boshqa zargarlik buyumlaridir. Lombardlar, bu buyumlarning qiymatini baholash orqali, mijozlarga zarur bo'lgan mablag'ni taqdim etishadi. Zargarlik buyumlarining qiymati ularning og'irligi, sifati va dizayniga qarab farqlanadi. Elektronika ham lombardlar tomonidan qabul qilinadigan muhim garov turidir. Telefonlar, noutbuklar, televizorlar kabi yuqori qiymatli elektronika mahsulotlari, ishlatilgan yoki yangi holatda bo'lishi mumkin. Lombardlar, bu buyumlarning texnik holatini va bozor qiymatini hisobga olgan holda, mijozlarga kredit berishadi. Transport vositalari, masalan, avtomobillar, mototsikllar va velosipedlar ham lombardlar tomonidan garov sifatida qabul qilinadi. Bunday garovlar uchun transport vositalarining texnik holati, yillik modeli va bozor qiymati muhim ahamiyatga ega. Ba'zi lombardlar ko'chmas mulkni ham garov sifatida qabul qilishadi. Bunga uy-joylar, yer maydonlari yoki tijorat ob'ektlari kiradi. Ko'chmas mulk garov sifatida qabul qilinganida, uning qiymati va huquqiy holati baholanadi. Qimmatbaho buyumlar, masalan, san'at asarlari, antikvar buyumlar va kolleksion

to'plamlar ham lombardlar tomonidan qabul qilinadi. Bu buyumlarning qiymati ularning noyoblighi, tarixiy ahamiyati va bozor talabiga qarab belgilanadi. Bundan tashqari, ba'zi hollarda lombardlar pul yoki bank hisob raqamlari (masalan, depozitlar)ni ham garov sifatida qabul qilishlari mumkin. Bu, odatda, mijozning moliyaviy holatini baholashda qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi. Lombardlar har bir garovni qabul qilishdan oldin, uning qiymatini baholab, mijozning kredit tarixini va boshqa shartlarni ko'rib chiqadilar. Agar mijoz kreditni to'lamasa, garov sifatida qabul qilingan narsalar lombard tomonidan sotilishi mumkin. Bu jarayon lombardlar uchun moliyaviy xavfsizlikni ta'minlaydi va mijozlar uchun zarur bo'lgan mablag'ni olish imkonini yaratadi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, lombard xizmatlarini ko'rsatuvchi sub'ektlarda buxgalteriya hisobi, ularning moliyaviy faoliyatini boshqarish va nazorat qilishda muhim rol o'ynaydi. Buxgalteriya hisobi orqali lombardlar o'z aktivlari, passivlari, daromadlari va xarajatlarini nazorat qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayon, lombardning moliyaviy holatini tahlil qilish va kelajakdagi strategiyalarini belgilashda yordam beradi. Lombard xizmatlarini ko'rsatuvchi sub'ektlarda buxgalteriya hisobi yuritish, shuningdek, soliqlar, mijozlar bilan hisob-kitoblar va ichki nazorat jarayonlarini o'z ichiga oladi. Bularning barchasi, lombardlarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash va ularning iqtisodiy manfaatlarini himoya qilish maqsadida amalga oshiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva, D. (2020). "Buxgalteriya hisobi va audit" - Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi.
2. Axmedov, A. (2019). "Lombardlar uchun buxgalteriya hisobi" - Toshkent: O'zbekiston Davlat iqtisodiyot universiteti.
3. Asqarov, S. (2021). "Lombardlar faoliyatida moliyaviy hisobot" - Samarqand: Samarqand davlat universiteti.

4. Xodjaev, R. (2022). "Buxgalteriya hisobi va moliyaviy boshqaruv" - Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
5. Karimova, M. (2021). "Tijorat tashkilotlarida buxgalteriya hisobi" - Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va sanoat vazirligi.
6. Mirzaev, A. (2020). "Lombardlar va kredit tashkilotlarida buxgalteriya hisobi" - Nukus: Qoraqalpog'iston davlat universiteti.
7. Sirojiddinov, A. (2023). "Buxgalteriya hisobi asoslari" - Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi.